

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / *Constantine the Philosopher University in Nitra*
Pedagogická fakulta / *Faculty of Education*
Katedra hudby / *Department of Music*
Katedra výtvarnej výchovy a tvorby / *Department of Creative Arts and Art Education*

Program vedeckého sympózia s medzinárodnou účasťou

KONVERGENCIE A DIVERGENCIE UMENÍ

Program of the scientific symposium with international participation

CONVERGENCES AND DIVERGENCES OF THE ARTS

22. – 24. november 2023

22 – 24 November 2023

Pavilón hudby / *Music Pavilion*

Pedagogická fakulta / *Faculty of Education*

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / *University of Constantine the Philosopher in Nitra*

Dražovská 4, 949 01 Nitra

Link na online pripojenie / Link to online connection :

https://meet.ukf.sk/convergention_divergention

**Program vedeckého sympózia s medzinárodnou účasťou
KONVERGENCIE A DIVERGENCIE UMENÍ /**

*Program of the scientific symposium with international participation
CONVERGENCES AND DIVERGENCES OF THE ARTS*

22. novembra 2023 / November 22, 2023

Pavilón hudby, Multifunkčná miestnosť (prízemie), Dražovská 4, Nitra

Music Pavilion, Multifunctional Room (ground floor), Dražovská 4, Nitra

9.30 h Registrácia účastníkov / Registration of the participants

10.00 h Otvorenie sympózia / Opening of the symposium

Predseda júca / Chairwoman: Mgr. Alena ČIERNA, PhD.

10.30 h BREZINA, Pavol (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Hudobný softvér vo výučbe hudobnej teórie / Music Software in Teaching Music Theory

11.00 h DANĚK, Alois (Praha, Česká republika / Czech Republic):

Přínos inkluzivní edukace pro moderní hudební výchovu / The Benefit of Inclusive Education for Modern Music Education

11.30 h MOJŽIŠOVÁ, Michaela (Bratislava, Slovensko / Slovakia):

Konvergenzie a divergenzie v slovenskej opernej tvorbe 21. storočia / Convergences and Divergences in Slovak Opera Production of the 21st Century

12.00 – 13.00 h Obedová prestávka / Lunch break

Predseda júca / Chairwoman: Mgr. Alena ČIERNA, PhD.

13.00 h HRUBÁ, Blanka (Olomouc, Česká republika / Czech Republic):

Inovativní pojetí dechu v pěvecké metodě Škola odhalení hlasu / Innovative concept of breath in the singing method of the School of Voice Discovery

15.00 h

Pavilón hudby, Multifunkčná miestnosť (prízemie),

Dražovská 4, Nitra

Music Pavilion, Multifunctional Room (ground floor),

Dražovská 4, Nitra

FAUST v tradičnom bábkovom divadle (predstavenie, prezentácia)

/ FAUST in a Traditional Puppet Theater (Performance, Presentation)

JÁN DOKTOR FAUST

alebo

NEVESTA Z PEKLA

Na motívy hry ľudových bábkarov upravil Ivan Gontko

Osoby:

JÁN DOKTOR FAUST

WÁGNER, jeho sluha

GAŠPARKO, jeho lokaj

MEFISTO, knieža pekiel

PERZSKÝ ŠACH

PRINCEZNÁ, šachova dcéra

DVORAN u perzského šacha

ELEONÓRA, krásavica z pekla

ŠKRHOLA, sedliak

SMRTKA

ČERTI

ANJEL

Bábky oživujú

Výprava

Kulisy

Bábky

Text piesne

Réžia

Ivan Gontko a Ivana Benedikovič Gontková

Miro Duša

Ďuro Balogh

Beata Westrych-Zazrivec, Jaro Štuller

Juraj Hamar

Ivan Gontko

Po predstavení – diskusia k bábkarskej tradícii na Slovensku, tvorbe divadelných predstavení i k otázke tematického zamerania tradičného divadla. / *After the performance – a discussion on the tradition of puppetry in Slovakia, the creation of theatrical performances and the question of the thematic focus of traditional theatre.*

Sprievodné podujatie / Accompanying Event

22. novembra 2023, 18.00 h / November 22, 2023, 18.00 h

Synagóga v Nitre / Synagogue in Nitra

ul. Pri synagóge 3, Nitra

Festival Konfrontácie 2023 / Confrontation Festival 2023

Komorný koncert / Chamber Concert

CESTA OKOLO EURÓPY / JOURNEY AROUND EUROPE

OD TONALITY K EXPERIMENTÁLNEJ HUDBE / FROM TONALITY TO EXPERIMENTAL MUSIC

Martin Ruman, viola

Alena Hučková, klavír

Program / Programme

Johannes Brahms (1833 – 1897)

Sonáta pre violu a klavír č. 1 f mol op. 120

Allegro appassionato

Andante un poco Adagio

Allegretto grazioso

Vivace

Darius Milhaud (1892 – 1974)

Quatre visages pre violu a klavír op. 238

La Californienne

The Wisconsinian

La Bruxelloise

La Parisienne

Daniel Rumler (*1988)

Ciaccona pre violu sólo

Dmitrij Šostakovič (1906 – 1975)

Sonáta pre violu a klavír op. 147 (1975, výber)

2. Allegretto

Vítězoslav Kubička (*1953)

Jesenná sonáta pre violu a klavír op. 24 (1984)

23. novembra 2023 / November 23, 2023

Pavilón hudby, Multifunkčná miestnosť (prízemie), Dražovská 4, Nitra
Music Pavilion, Multifunctional Room (ground floor), Dražovská 4, Nitra

Predsedaajúci / Chairman: doc. Mgr. Pavol BREZINA, PhD.

10.00 h SMOLÍK, Pavol (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Opera Slovenského národného divadla v Bratislave: otázky, problémy, výzvy /
Opera of the Slovak National Theater in Bratislava: Questions, Problems, Challenges

10.30 h MARTINČEK, Peter (Bratislava, Slovensko / Slovakia):

Quo vadis slovenské odborné umelecké školstvo na konzervatóriách? / Quo vadis
Slovak Art Education at Conservatories?

11.00 h ČIERNA, Alena (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Hudobný fond: súčasné postavenie, otázky a výzvy / The Music Fund: Current Status,
Questions and Challenges

11.30 h HUBINSKÁ, Zuzana (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Tanečné divadlo na Slovensku / Dance Theater in Slovakia

12.00 – 13.00 h Obedová prestávka / Lunch break

Predsedaajúci / Chairman: prof. PhDr. Pavol SMOLÍK, ArtD.

13.00 ŠTEFKOVÁ, Markéta (Bratislava, Slovensko / Slovakia):

Princíp zla vo Faustovskej kantáte Alfreda Schnittkeho / The Principle of Evil in
Alfred Schnittke's Faust Cantata

13.30 h LACKOVÁ, Ivana (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Pedagogická interpretácia hudobnodramatického diela / Pedagogical
interpretation of a music-dramatic work

14.00 h SONDOROVÁ, Dominika (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Riešenie výchovných problémov prostredníctvom Divadla fórum / Solving
educational problems through Forum Theatre

14.30 h MEDŇANSKÝ, Karol (Prešov, Slovensko / Slovakia):

Voľná improvizácia v kontexte študijných plánov KH U IHVU FF PU v Prešove
v rokoch 2015 – 2020 / Improvisation and its Mission in the Study Plans of the
Department of Music IHVU FF at the University of Prešov in Prešov 2015 – 2020

15.00 h VÝROSTKO, František (Bratislava, Slovensko / Slovakia):

Nadštandardné hráčske techniky v praxi súčasnej vážnej hudby / Superior Playing
Techniques in the Practice of Contemporary Serious Music

Sprievodné podujatie / Accompanying Event

23. novembra 2023, 18.00 h / November 23, 2023 18.00 h

Synagóga v Nitre / Synagogue in Nitra

ul. Pri synagóge 3, Nitra

Festival Konfrontácie 2023 / Confrontation Festival 2023

Program / Programme

FAUST

Hudobná interpretácia a pohybové stvárnenie

kompozície pre organ a recitátora /

Musical interpretation and movement rendition

compositions for organ and speaker

Marek Štrbák, organ

Ida Rapaičová, recitácia / *recitation*

Zuzana Hubinská, choreografia / *choreography*

Tanečná skupina FUSION / *Dance group FUSION*

Program / Programme

Petr Eben (1929 – 2007)

Faust pre organ a recitáciu (1979 – 1980)

Prológ

Mystérium

Kolovrátkar

Veľkonočné zbory

Študentské piesne

Grétko

Requiem

Valpurgina noc

Epilóg

24. novembra 2023 / November 24, 2023

Pavilón hudby, Multifunkčná miestnosť (prízemie), Dražovská 4, Nitra
Music Pavilion, Multifunctional Room (ground floor), Dražovská 4, Nitra

Predsedaajúci / Chairman: doc. PhDr. Adriana RÉCKA, PhD.

09.00 h KAPSOVÁ, Eva (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Konfrontácie medzi umením, históriou, politikou a vzdelávaním na pôdoryse estetiky performativity / *Confrontations between Art, History, Politics and Education on the Aesthetics of Performativity*

09.30 h FILIPOVÁ, Petra (Hradec Králové, Česká republika / Czech Republic):

Dekadence ve virtuálném prostředí / *Decadence in the Virtual Environment*

10.00 h BUGAJSKA-BIGOS, Iwona (Nowy Sącz, Poľsko / Poland):

Modern Art Therapy by Visual Arts as an Educational Challenge – New Approaches and Implementations / *Moderná arteterapia prostredníctvom výtvarného umenia ako edukačná výzva – nové prístupy a realizácie*

10.30 h ROLKA, Agata (Nowy Sącz, Poľsko / Poland):

Art workshops as a method of work with special needs children / *Výtvarné dielne ako metóda práce s deťmi so špeciálnymi potrebami*

11.00 h KAŁAMARZ-KUCZ, Anna (Przemyśl, Poľsko / Poland):

The Artistic Education System in Poland / *Systém umeleckého vzdelávania v Poľsku*

11.30 h CIESZYNSKA, Elzbieta (Przemyśl, Poľsko / Poland):

International Painting Triennial of the Carpathian Region - Silver Quadrilatera / *Medzinárodné trienále maľby karpatského regiónu – Strieborný štvorlístok*

12.00 h JAWORSKA-WITKOWSKA, Monika (Ślupsk, Poľsko / Poland):

Art therapy as a highly existential art / *Arteterapia ako vysoko existenciálne umenie*

12.30 h FUJAK, Július (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Hudba v sfejsbúkovanom antropocéne doby plastovej - postoje a tvorba Boba Ostertaga / *Music in the Plastic Age Anthropocene – Bob Ostertag's Attitudes and Work*

13.00 h RÉCKA, Adriana (Nitra, Slovensko / Slovakia):

Otázky reflexie výtvarného umenia 20. a 21. storočia vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov výtvarného umenia / *Questions of Reflection on the Fine Arts of the 20th and 21st Centuries in the University Training of Future Fine Arts Teachers*

13.30 h Záverečná diskusia / Final discussion

Sprievodné podujatie / Accompanying Event

24. novembra 2023, 18.00 h / November 24, 2023 18.00 h

Synagóga v Nitre / Synagogue in Nitra

ul. Pri synagóge 3, Nitra

Festival Konfrontácie 2023 / Confrontation Festival 2023

KLAVÍRNY RECITÁL / PIANO RECITAL

Dana Šašinová Satury, klavír / piano

Program / Programme

Ľuboš Bernáth (*1977)

Balada seria pre klavír č. 1 (2021)

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) /

Johannes Brahms (1833 – 1897)

Chaconne d mol pre ľavú ruku sólo

z Partity pre husle sólo č. 2 d mol BWV 1004

Franz Liszt (1811 – 1886)

„Du bist die Ruh“ S. 558/3

(transkripcia piesne D. 776 Franza Schuberta)

„Frühlingsnacht“ S. 568

(transkripcia piesne No. 12 op. 39 Roberta Schumanna)

Franz Liszt (1811 – 1886)

Dve legendy pre klavír S. 175

1. Saint François d'Assise: La prédication aux oiseaux S. 175/1

2. Saint François de Paule marchant sur les flots S. 175/2

BREZINA, Pavol, doc. Mgr. PhD.

Hudobný softvér vo výučbe hudobnej teórie

Príspevok sa venuje prínosu softvérových riešení v oblasti podpory počítačom podporovanej výučby hudobnej teórie. Mapuje existujúce softvérové riešenia a poukazuje na ich výhody a nevýhody vo výučbe. Prezentuje nový edukačný softvér Albrechtic ako jeden z prvých softvérov lokalizovaných v slovenskom jazyku.

Music Software in Music Theory Teaching

This paper discusses the contribution of software solutions in supporting computer-assisted music theory instruction. It maps existing software solutions and highlights their advantages and disadvantages in teaching. It presents the new educational software Albrechtic as one of the first software localized in Slovak language.

pbrezina@ukf.sk

Katedra hudby / Department of Music

Pedagogická fakulta / Faculty of Education

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

BUGAJSKA-BIGOS, Iwona, dr hab., prof. ANS (assoc. prof., PhD)

Modern Art Therapy by Visual Arts as an Educational Challenge – New Approaches and Implementations

The presentation showcases the implementation of modern methods of art therapy through visual arts in educational and extended environments. The author presents her unique approach to using visual arts in art therapy, viewing them not only as a means of artistic creation but also as an opportunity for personal development and new avenues for those studying fine arts and design. The richness of possibilities with the use of visual arts in art therapy is rooted in author's individually developed methods and their application in various educational settings.

Moderná arteterapia prostredníctvom výtvarného umenia ako edukačná výzva – nové prístupy a realizácie

Prezentácia predstavuje implementáciu moderných metód arteterapie prostredníctvom výtvarného umenia v edukačnom a rozšírenom prostredí. Autorka prezentuje svoj jedinečný prístup k využívaniu výtvarného umenia v arteterapii, pričom ho vníma nielen ako prostriedok umeleckej tvorby, ale aj ako príležitosť pre osobnostný rozvoj a nové možnosti pre tých, ktorí študujú výtvarné umenie a dizajn. Bohatstvo možností s využitím výtvarného umenia v arteterapii vychádza z autorkiných individuálne vypracovaných metód a ich aplikácie v rôznych edukačných prostrediach.

iwona.bugajska@gmail.com

Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu / Akadémia aplikovaných vied v Nowom Sączu

Wydział Nauk Społecznych i Sztuki / Fakulta sociálnych vied a umení

Nowy Sącz, Poland / Poľsko

* * *

CIESZYNSKA, Elzbieta, PhD

International Painting Triennial of the Carpathian Region – Silver Quadrilateral

The Silver Quadrangle is an international and independent cultural initiative whose main goal is to learn, promote and document current trends in contemporary painting by artists living in the border areas of Poland, Romania, Slovakia, Ukraine and Hungary, i.e. in the area designated by the Carpathian Euroregion.

The history of the Silver Square dates back to 1994. The main goal of the project was the desire to learn about the work of artists living beyond the nearby border, which has been closed for decades. Initially, the competition had the character of a biennial, and since 2003 it has been organized every three years. The initiator and main organizer of the Silver Square has been the Gallery of Contemporary Art in Przemyśl from the very beginning.

Medzinárodné trienále maľby karpatského regiónu – Strieborný štvorlístok

Strieborný štvoruholník je medzinárodná a nezávislá kultúrna iniciatíva, ktorej hlavným cieľom je spoznávať, propagovať a dokumentovať aktuálne trendy v súčasnej maľbe umelcov žijúcich v pohraničných oblastiach Poľska, Rumunska, Slovenska, Ukrajiny a Maďarska, teda v oblasti vymedzenej Karpatským euroregiónom.

História Strieborného námestia siaha do roku 1994. Hlavným cieľom projektu bola túžba spoznať tvorbu umelcov žijúcich za neďalekou hranicou, ktorá je už desaťročia uzavretá. Spočiatku mala súťaž charakter bienále a od roku 2003 sa organizuje každé tri roky. Iniciátorom a hlavným organizátorom Strieborného námestia bola od začiatku Galéria súčasného umenia v Przemyšli.

elacieszynska@gmail.com

State University of Applied Sciences, Przemyśl, Poland / Štátna univerzita aplikovaných vied, Przemyśl, Poľsko

* * *

ČIERNA, Alena, Mgr. PhD.

Hudobný fond: súčasné postavenie, otázky a výzvy

Príspevok prináša stručný pohľad do histórie a podpornej funkcie Hudobného fondu (predtým Slovenského hudobného fondu). Všíma si pozitívne i negatívne dopady jeho činnosti do roku 1989 a poukazuje na premenu jeho funkcie a postavenia v súčasnosti.

The Music Fund: Current Status, Questions and Challenges

The paper provides a brief insight into the history and support function of the Music Fund (formerly the Slovak Music Fund). It notes the positive and negative impacts of its activities until 1989 and points to the transformation of its function and position today.

acierna@ukf.sk

Katedra hudby / Department of Music

Pedagogická fakulta / Faculty of Education

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

DANĚK, Alois, PhDr. Ph.D.

Přínos inkluzivní edukace pro moderní hudební výchovu

Umění je bezesporu jedním z nejkomplexnějších fenoménů naší civilizace. Literární umění, výtvarné umění, hudba, to vše nás formuje, obohacuje a posouvá k dalším metám. V odborných kruzích probíhá debata nad vlivem inkluzivního paradigmatu na úroveň uměleckého školství. Hlavním cílem příspěvku bude představit výsledky dlouhodobého výzkumu, který zkoumal možnosti hudební výchovy pro oblast speciálních vzdělávacích potřeb. Za pomoci kvalitativního výzkumného designu jsme získali řadu průlomových poznatků. Identifikovali jsme řadu oblastí, ve kterých by hudební výchova mohla výrazně pomoci naplňovat vzdělávací potřeby dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Zároveň jsme opakovaně zaznamenali chybné nazírání na inkluzi jako na erozi kvalitního hudebního vzdělávání. Na základě našich zjištění jsme proto vydefinovali jasná pravidla, která umožňují odborné umělecké veřejnosti přijmout inkluzivní paradigma jako cestu k dalšímu rozvoji nejen hudební výchovy, ale všech oblastí umění!

The Benefit of Inclusive Education for Modern Music Education

Art is undoubtedly one of the most complex phenomena of our civilization. Literary art, visual art, music, all of them shape us, enrich us and push us to new heights. There is an ongoing debate in professional circles about the impact of the inclusive paradigm on the level of art education. The main aim of this paper will be to present the results of a long-term research that explored the possibilities of music education for the field of special educational needs. Using a qualitative research design, we gained a number of breakthrough insights. We identified a number of areas where music education could significantly help to meet the educational needs of children with special educational needs. At the same time, we have repeatedly noted the erroneous view of inclusion as eroding quality music education. Therefore, based on our findings, we have defined clear guidelines that allow the professional arts community to embrace the inclusion paradigm as a way to further the development of not only music education, but all areas of the arts!

alois.danek@ambis.cz

AMBIS vysoká škola, a.s., Praha / *AMBIS High School (College), Praha*

* * *

FILIPOVÁ, Petra, MgA. et Mgr., Ph.D.

Dekadence ve virtuálním prostředí

Příspěvek se zabývá analýzou dekadentního stylu ve virtuálním prostředí s důrazem na hledání souvislostí mezi dekadencí 19. století a jejími moderními obdobami v současném světě digitální vizuality.

Decadence in a virtual environment

The paper deals with the analysis of decadent style in virtual environments with an emphasis on the search for connections between 19th century decadence and its modern analogues in the contemporary world of digital visuality.

petra.filipova@uhk.cz

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby / *Department of Art Culture and Textile Design*
Pedagogická fakulta / *Faculty of Education*
Univerzita Hradec Králové / *University of Hradec Kralove*
Česká republika / *Czech Republic*

* * *

FUJAK, Július, prof. PhDr., PhD.

Hudba v sfejsbúkovanom antropocéne doby plastovej – postoje a tvorba Boba Ostertaga

Príspevok je zameraný na špecifické hudobnú a publicistickú tvorbu Boba Ostertaga (1957), amerického inovátora analógovej a digitálnej elektronickej hudby a publicistu, dlhoročného sociálne-kriticky angažovaného aktivistu s poukazom na niektoré aktuálne globálne súvislosti a afiliácie so slovenským kontextom.

Music in the Feebued Anthropocene of the Plastic Age - the attitudes and work of Bob Ostertag

The paper focuses on the specific musical and journalistic work of Bob Ostertag (1957), an American innovator of analogue and digital electronic music and journalist, a long-time socially-critically engaged activist, with reference to some current global contexts and affiliations with the Slovak context.

jfujak@ukf.sk

Ústav manažmentu kultúry a turizmu, kulturológie a etnológie FF / Institute of Culture and Tourism Management, Cultural Studies and Ethnology FA
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

HRUBÁ, Blanka

Inovativní pojetí dechu v pěvecké metodě Škola odhalení hlasu

Pěvecko-terapeutickou metodu „Škola odhalení hlasu“ vytvořila ve 20. letech 20. století na základě svých hlubokých uměleckých i pedagogických zkušeností švédská sopranistka Valborg Werbeck-Svärdström, která za jednu z klíčových pěvecko-terapeutických oblastí považuje dechový proces. Problém současného pěveckého školení spatřuje v přístupu k dechu a k tendenci „dýchání nacvičit“, neboť tato volní snaha vytváří v těle chaos. Naproti potřebě přijmout věci pouze rozumově staví nutnost poznání „přirozeného“ dýchání, které je nezávislé na intelektuálním působení člověka. Prostřednictvím konkrétních technik se snaží o navození zdravého, spontánního dechového procesu jako hlubokého projevu nevědomí.

Innovative Concept of Breath in the Singing Method of the School of Voice Discovery

The singing-therapy method "The School of Voice Discovery" was created in the 1920s by the Swedish soprano Valborg Werbeck-Svärdström on the basis of her deep artistic and pedagogical experience, who considers the breathing process as one of the key areas of singing therapy. She sees the problem of contemporary vocal training in the approach to breathing and the tendency to "rehearse breathing", as this loose effort creates chaos in the body. He contrasts the need to accept things only intellectually with the need to know the "natural" breathing, which is independent of one's intellectual activity. Through specific techniques, he seeks to induce a healthy, spontaneous breathing process as a profound expression of the unconscious.

blanka.hrubya@upol.cz

Katedra hudební výchovy / Department of Music Education
Umělecké centrum / Art Centre
Univerzita Palackého v Olomouci / Palacky University in Olomouc

* * *

HUBINSKÁ, Zuzana, Mgr. art. PhD.

Tanečné divadlo na Slovensku

Príspevok sa zaoberá profesionálnym tanečným divadlom – Divadlo Štúdio tanca v Banskej Bystrici. Popisuje jeho umeleckú činnosť a charakterizuje vybrané tanečné diela s dôrazom na spôsob využitia hudobných výrazových prostriedkov.

Dance Theatre in Slovakia

The paper deals with a professional dance theatre - the Studio Dance Theatre in Banská Bystrica. It describes its artistic activity and characterizes selected dance works with an emphasis on the use of musical means of expression.

zhubinska@ukf.sk

Katedra hudby / Department of Music

Pedagogická fakulta / Faculty of Education

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

JAWORSKA-WITKOWSKA, Monika, prof. UP Dr hab.

Art therapy as a highly existential art

Art therapy as a highly existential art is a scientific and research perspective focusing on the analysis of social, psychological and anthropological processes. In this paper I use the categories of imagination, transition, narrative, and the existential boundary. I analyse emotion and other key existential categories based on the theory of Bourdieu, Foucault, Maritain. I also use art theory and history as an iconography to dynamise the psychological and pedagogical aspects of personal development.

Arteterapia ako vysoko existenciálne umenie

Arteterapia ako vysoko existenciálne umenie je vedecká a výskumná perspektíva zameraná na analýzu sociálnych, psychologických a antropologických procesov. V tomto článku používam kategórie imaginácie, prechodu, narácie a existenciálnej hranice. Analyzujem emócie a ďalšie kľúčové existenciálne kategórie na základe teórie Bourdieua, Foucaulta, Maritaina. Využívam aj teóriu a históriu umenia ako ikonografiu na dynamizáciu psychologických a pedagogických aspektov osobnostného rozvoja.

m.jaworska.wit@op.pl

Uniwersytet Pomorski Słupsk Poland / Pomorská univerzita Słupsk, Poľsko

* * *

KAŁAMARZ-KUCZ, Anna

The artistic education system in Poland

Artistic education in Poland is a separate system from general education, for which the minister responsible for culture and protection of national heritage is responsible. The minister's tasks resulting from fulfilling the functions of the governing body for some schools and the pedagogical supervision body for all art schools are carried out in the Department of Artistic Education and Cultural Education of the Ministry of Culture and National Heritage and in the Artistic Education Center. In my presentation I will focus on secondary art schools and art universities. I am a long-time academic teacher at the

State University of Applied Sciences at the Institute of Design Arts, and a teacher at the State Secondary School of Fine Arts in Jarosław.

My observations and comments are the result of my teacher's experience as well as my own experiences as an artist.

Systém umeleckého vzdelávania v Poľsku

Umelecké vzdelávanie v Poľsku je oddelený systém od všeobecného vzdelávania, za ktorý je zodpovedný minister kultúry a ochrany národného dedičstva. Úlohy ministra vyplývajúce z plnenia funkcií riadiaceho orgánu pre niektoré školy a orgánu pedagogického dozoru pre všetky umelecké školy sa vykonávajú v Oddelení umeleckého vzdelávania a kultúrneho vzdelávania Ministerstva kultúry a národného dedičstva a v Centre umeleckého vzdelávania. Vo svojom príspevku sa zameriam na stredné umelecké školy a vysoké umelecké školy. Dlhodobo pôsobím ako vysokoškolský učiteľ na Štátnej vysokej škole umeleckého priemyslu v Inštitúte dizajnu a ako pedagóg na Štátnej strednej umeleckej škole v Jaroslawi.

Moje postrehy a pripomienky sú výsledkom skúseností učiteľa, ako aj mojich vlastných skúseností umelca.

a.kalamarz-kucz@pansp.pl

State University of Applied Sciences / Štátna univerzita aplikovaných vied
Przemyśl, Poland / Poľsko

* * *

KAPSOVÁ, Eva, prof. PhDr., PhD.

Konfrontácie medzi umením, históriou, politikou a vzdelávaním na pôdoryse estetiky performativity

Podľa Jacques Rancièra umenie funguje v etickom, estetickom a politickom režime, ktorý sa aktivuje v recepcnej situácii. Evidencia a interpretácia daných položiek je predmetom umeleckého vzdelávania. Vizuálne umenie je popri literatúre najvýznamnejšou platformou referovania ideovo spoločenských a politických obsahov napojených na obraz historickej reality. Príspevok pojednáva o význame umenia vo verejnom priestore a o možnostiach jeho kritického čítania. To sa udieva nielen vo verejnej a odbornej diskusii, ale aj v umeleckom vzdelávaní.

Príspevok poukazuje na možnosti a príklady performatívneho prístupu k riešeniu národných dejín a tým aj k premene spoločenských postojov k umeniu a histórii.

Confrontations between Art, History, Politics and Education on the Aesthetics of Performativity

According to Jacques Rancièra, art operates in an ethical, aesthetic and political regime that is activated in a receptive situation. The registration and interpretation of given items is the subject of art education. Visual art is the most important platform, alongside literature, for the reporting of ideological, social and political contents linked to the image of historical reality. This paper discusses the importance of art in public space and the possibilities of its critical reading. This is done not only in public and professional debate, but also in art education. The paper highlights the possibilities and examples of a performative approach to dealing with national history and thus to the transformation of social attitudes towards art and history.

ekapsova@ukf.sk

Ústav literárnej a umeleckej komunikácie / Institute of Literary and Artistic
Communication

Filozofická fakulta / *Faculty of Arts*
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / *University of Constantine the Philosopher in Nitra*

* * *

LACKOVÁ, Ivana, Mgr., PhD.

Pedagogická interpretácia hudobnodramatického diela

Príspevok sa zaoberá problematikou pedagogickej interpretácie hudobnodramatického diela. Mapuje a spracováva jej teoretické východiská, kriticky hodnotí zložitosť pedagogickej interpretácie hudobnodramatického diela vzhľadom k jeho syntetickej povahe: identifikuje rozdielnosť štandardne využívaných postupov pedagogickej interpretácie hudobného diela na jednej a literárneho na druhej strane, ktorá pre pedagogickú interpretáciu hudobnodramatického diela predstavuje limitujúci faktor. Prináša metódu dimenzie kognitívnych spôsobilostí ako inovatívny prostriedok pedagogickej interpretácie hudobnodramatického diela.

Pedagogical interpretation of a music-dramatic work

The paper deals with the issue of pedagogical interpretation of a music-dramatic work. It maps and elaborates its theoretical background, critically evaluates the complexity of pedagogical interpretation of a music-dramatic work due to its synthetic nature: it identifies the difference between the standard procedures of pedagogical interpretation of a musical work on the one hand and a literary work on the other hand, which is a limiting factor for the pedagogical interpretation of a music-dramatic work. It introduces the method of cognitive competence dimension as an innovative means of pedagogical interpretation of a music-dramatic work.

ilackova@ukf.sk

Katedra hudby / *Department of Music*
Pedagogická fakulta / *Faculty of Education*
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / *University of Constantine the Philosopher in Nitra*

* * *

MARTINČEK, Peter, Mgr., PhD.

Quo vadis slovenské odborné umelecké školstvo na konzervatóriách?

Stredné odborné umelecké školy hudobného zamerania patria ku tradičným vzdelávacím inštitúciám na Slovensku už viac ako 100 rokov. V poslednej dobe sme svedkami nárastu počtu škôl tohto typu, hlavne v súkromnej sfére. Je to napriek tomu, že sa školy dlhodobo trápia s náborom študentov v istých špecifických profilových predmetoch. Prebieha dostatočná spolupráca so základnými umeleckými školami, aby bola zabezpečená kontinuita a kvalita uchádzačov? Sú súčasné potreby spoločnosti a trhu adekvátne reflektované školami tohto typu, respektíve aké uplatnenie majú ich absolventi? Pripravujú konzervatória dostatočne študentov v prípade, že po maturite chcú pokračovať na vysokej škole neumeleckého typu?

Quo vadis Slovak Vocational Art Education at Conservatories?

Secondary vocational art schools of music belong to the traditional educational institutions in Slovakia for more than 100 years. Recently, we have witnessed an increase

in the number of schools of this type, especially in the private sphere. This is despite the fact that schools have long struggled to recruit students in certain specific profile subjects. Is there sufficient cooperation with primary art schools to ensure continuity and quality of applicants? Are the current needs of society and the market adequately reflected by schools of this type, or what kind of employment do their graduates have? Do conservatoires prepare students sufficiently if they wish to go on to a non-arts college after graduation?

martincek.peter@gmail.com

Hudobná a tanečná fakulta / Faculty of Music and Dance

Vysoká škola múzických umení v Bratislave / Academy of Performing Arts in Bratislava

* * *

MEDŇANSKÝ, Karol, doc. Mgr. art., PhD.

Voľná improvizácia v kontexte študijných plánov KHu IHVU FF PU v Prešove v rokoch 2015 – 2020

Improvizácia sa v hudobnom umení využíva výrazným spôsobom od polovice 16. storočia, pričom bola v prevažnej miere spájaná s talianskym spôsobom zdobenía – diminúciami. Na prelome 17. a 18. storočia sa dokonca stretávame s podstatne zložitejším spôsobom improvizácií, kedy skladateľ nastoľuje iba harmonickú a melodickú osnovu danej kompozície (J. Fr. Dandrieu 1682 – 1738). Improvizácia má však svoje miesto aj v období klasicizmu a romantizmu predovšetkým v podobe improvizovania inštrumentálnych kadencií v sólových inštrumentálnych koncertov. V 20. storočí sa spočiatku prejavuje hlavne v džeze. V povinných jednotkách v rámci Študijného programu Učiteľstvo hudobného umenia v kombinácii sme na magisterskom stupni do predmetu Improvizácia inštrumentálneho sprievodu zaviedli niektoré inovácie. Ide hlavne o princíp voľnej improvizácie, prípadne jej kombinácie s riadenou improvizáciou.

Tieto princípy umožňujú pracovať s konkrétnym hudobným materiálom v rovinách tonálnej hudby, ale aj atonálnej či témbrovej hudby. Je evidentné, že študentom sa rozvíja ich hudobná fantázia, nadobúdajú praktické skúsenosti s avantgardnými smermi hudby našej súčasnosti, ako aj zmysel pre kolektívne muzicírovanie.

Improvisation and its Mission in the Study Plans of the Department of Music IHVU FF at the University of Prešov in Prešov 2015 – 2020

Improvisation has been used extensively in music art since the middle of the 16th century and was largely associated with the Italian way of embellishing – diminutions. At the turn of the 17th and 18th centuries, we even encounter a much more complex way of improvisation, where the composer establishes only a harmonious and melodic outline of the composition (J. Fr. Dandrieu 1682 – 1738). However, improvisation has its place also in the period of classicism and romanticism, especially in the form of improvisation of instrumental cadences in solo instrumental concerts. In the 20th century, it was initially manifested mainly in jazz. In the compulsory units within the study programme Teaching Music Art in combination with another one, we have introduced some innovations at master's degree in the subject Improvisation of Instrumental Accompaniment. It is mainly the principle of free improvisation, or its combination with controlled improvisation. These principles make it possible to work with specific musical material at the level of tonal music, atonal and also timbre music. It is evident that students develop their musical

imagination, acquire practical experience with the avant-garde directions of music of our time, as well as a sense of collective music making.

mednanskyk@gmail.com

emeritný docent KHu IHVU / *Emeritus Associate Professor of KHu IHVU*
Filozofická fakulta / *Faculty of Philosophy*
Prešovská univerzita v Prešove / *University of Prešov*

* * *

MOJŽIŠOVÁ, Michaela, Mgr., PhD.

Konvergenencie a divergencie v slovenskej opernej tvorbe 21. storočia

Príspevok analyzuje súčasnú slovenskú opernú tvorbu z hľadiska autorských poetík, žánrov, tém i cieľových diváckych skupín. Nakoľko je slovenská opera 21. storočia slovenskou? A je to vôbec ešte opera?

Convergences and Divergences in Slovak Opera of the 21st Century

The paper analyses contemporary Slovak opera production in terms of authorial poetics, genres, themes and target audience groups. To what extent is the Slovak opera of the 21st century Slovak? And is it still opera at all?

mojzisovci@gmail.com

Ústav divadelnej a filmovej vedy CVU / *Institute of Theatre and Film Studies CVU*
Slovenská akadémia vied, Bratislava / *Slovak Academy of Sciences, Bratislava*

* * *

RÉCKA, Adriana doc. PhDr., PhD.

Otázky reflexie výtvarného umenia 20. a 21. storočia vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov výtvarného umenia

Príspevok sa zaoberá otázkami reflexie výtvarného umenia 20. a 21. storočia vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov výtvarného umenia s dôrazom na analýzu a interpretáciu výtvarného diela.

Questions of Reflection on the Fine Arts of the 20th and 21st Centuries in the University Training of Future Fine Arts Teachers

The paper deals with the issues of reflection of 20th and 21st century art in the university training of future art teachers with an emphasis on the analysis and interpretation of artworks.

arecka@ukf.sk

Katedra výtvarnej tvorby a výchovy / *Department of Art and Education*
Pedagogická fakulta / *Faculty of Education*
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / *University of Constantine the Philosopher in Nitra*

* * *

ROLKA, Agata

Art workshops as a method of work with special needs children

Art workshops provide children with a safe and non-judgmental space to express themselves creatively and encourage social interaction and collaboration. Engaging in the arts has therapeutic benefits.

Výtvarné dielne ako metóda práce s deťmi so špeciálnymi potrebami

Výtvarné dielne poskytujú deťom bezpečný a neodsudzujúci priestor na tvorivé vyjadrenie a podporujú sociálnu interakciu a spoluprácu. Zapájanie sa do umeleckej činnosti má terapeutické účinky.

agata.rolka@gmail.com

Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu / Akadémia aplikovaných vied v Novom Sączi

Nowy Sącz, Poland / Poľsko

* * *

SMOLÍK, Pavol prof. PhDr., ArtD.

Opera Slovenského národného divadla v Bratislave: otázky, problémy, výzvy

Text sa zaoberá postavením Opery bratislavského Slovenského národného divadla v kontexte slovenskej kultúry. Skúma dramaturgickú profiláciu súboru v minulosti i v súčasnosti. Jednotlivé obdobia porovnáva a hodnotí. Rieši otázku vzťahu "národného" a "globálneho". Autor sa zamýšľa nad možnosťami ďalšieho vývoja súboru.

Opera of the Slovak National Theatre in Bratislava: Questions, Problems, Challenges

The text deals with the position of the Opera of the Slovak National Theatre in Bratislava in the context of Slovak culture. It examines the dramaturgical profiling of the company in the past and present. The individual periods are compared and evaluated. It addresses the question of the relationship between the "national" and the "global". The author reflects on the possibilities of further development of the company.

psmolik@ukf.sk

Katedra hudby / Department of Music

Pedagogická fakulta / Faculty of Education

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

SONDOROVÁ, Dominika, Mgr., PhD.

Riešenie výchovných problémov prostredníctvom Divadla fórum

Výchovné problémy a jednotlivé prejavy nevhodného správania možno riešiť aj prostredníctvom tvorivej dramatiky. Jednou z možností je aplikovanie postupov Divadla fórum do edukačného procesu. Výskum v tejto oblasti je počiatočnou sondou do skúmanej problematiky. Použitými metódami – kváziexperiment, dotazník HO-PO-MO, priame a nepriame pozorovanie, obsahová analýza – sme skúmali vplyv Divadla fórum na hodnotovú orientáciu, postoje k hodnotám a motivačné prostriedky problémovej mládeže. Ukázalo sa, že ak si účastníci vyskúšajú konanie v rôznych situáciách, zmení sa ich empatia a začnú nazerať na svoje i cudzie problémy z iného hľadiska. Tým nadobudnú osobnú skúsenosť, ktorá pretrváva omnoho dlhšie ako poznatky získané

teoretickým učením. Prostredníctvom uvedených skúseností si participanti vybudovali pozitívnejší vzťah nielen k sebe samému, ale aj k sociálnej skupine, v ktorej sa pohybovali. Získali nové poznanie, obohatili si hodnotovú orientáciu, posilnili postoje k hodnotám a upevnili váhu motivačných prostriedkov.

Solving educational problems through Forum Theatre

Educational problems and individual manifestations of inappropriate behaviour can also be addressed through creative dramatics. One possibility is to apply the practices of Forum Theatre to the educational process. Research in this area is an initial probe into the issues under investigation. The methods used - quasi-experiment, HO-PO-MO questionnaire, direct and indirect observation, content analysis - were used to investigate the influence of Forum Theatre on the value orientation, attitudes towards values and motivational means of troubled youth. It turned out that if participants try acting in different situations, their empathy changes and they start to view their own and other people's problems from a different perspective. In doing so, they gain personal experience that lasts much longer than the knowledge gained through theoretical learning. Through these experiences, the participants built a more positive relationship not only with themselves but also with the social group they were in. They gained new knowledge, enriched their value orientation, strengthened their attitudes towards values and consolidated the weight of motivational means.

dsondorova@ukf.sk

Katedra hudby / Department of Music

Pedagogická fakulta / Faculty of Education

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre / University of Constantine the Philosopher in Nitra

* * *

ŠTEFKOVÁ, Markéta, prof., PhD.

Princíp zla vo Faustovskej kantáte Alfreda Schnittkeho

Faustovská kantáta A. Schnittkeho je zhudobnením textu Johanna Spiesa „Historia von D. Johann Fausten“ (1587), ktorý podáva veľmi negatívny obraz Fausta a nabáda k bohabojnému životu. Hudobnú podobu diela inšpiroval podrobný opis neexistujúcej Faustovskej kantáty Adriana Leverkühna, hlavného hrdinu románu Doktor Faustus Thomasa Manna komponovanej dodekafonickou technikou. Ide súčasne o "pokrivené zrkadlo" Bachových pašiových kompozícií. Dobro a zlo vyjadruje Schnittke v rozpore so zaužívanými konvenciami, princíp zla je spojený s diatonikou, idiomatikou populárnej hudby a zmyselného tanga, ženskou inkarnáciou diabla je Mephistophila.

The Principle of Evil in Alfred Schnittke's Faust Cantata

A. Schnittke's Faust cantata is a setting of Johann Spies' text "Historia von D. Johann Fausten" (1587), which presents a very negative picture of Faust and exhorts to a God-fearing life. The musical form of the work was inspired by a detailed description of a non-existent Faust cantata by Adrian Leverkühn, the protagonist of Thomas Mann's novel Doctor Faustus, composed using the dodecaphonic technique. It is at the same time a "distorted mirror" of Bach's Passion compositions. Good and evil are expressed by Schnittke contrary to established conventions; the principle of evil is associated with diatonicism, the idiomaticism of popular music and sensual tango; the female incarnation of the devil is Mephistophila.

marketa.stefko@gmail.com

Hudobná a tanečná fakulta / *Faculty of Music and Dance*
Vysoká škola múzických umení v Bratislave / *Academy of Performing Arts in Bratislava*

* * *

VÝROSTKO, František, Mgr. art., ArtD.

Nadštandardné hráčske techniky v praxi súčasnej vážnej hudby

Cieľom príspevku "Nadštandardné hráčske techniky v praxi súčasnej vážnej hudby" je ozrejmiť, vysvetliť aj prakticky ukázať hráčske techniky (pre sláčikové nástroje), ktoré by mali byť bežnou výbavou interpretov (súčasnej) vážnej hudby, no koncertná prax ukazuje, že tomu tak, žiaľ, nie je.

Superior Playing Techniques in Contemporary Classical Music Practice

The aim of the paper "Superior playing techniques in the practice of contemporary classical music" is to clarify, explain and practically demonstrate playing techniques (for string instruments) that should be standard equipment of (contemporary) classical music performers, but concert practice shows that this is unfortunately not the case.

frantisek.vyrostko@seznam.cz

Hudobná a tanečná fakulta / *Faculty of Music and Dance*
Vysoká škola múzických umení v Bratislave / *Academy of Performing Arts in Bratislava*